

PARAGRAAF 2: WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICIBEHEERSING

2.1 Algemeen

Volgens de BBV dient in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing een vaste set financiële kengetallen opgenomen te worden. De bedoeling is dat deze kengetallen meer inzichtelijk maken over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om extra structurele of incidentele lasten op te kunnen vangen. Ze kunnen door de gemeenteraad en externe toezichthouders, vanuit hun kaderstellende en controlerende rol, in hun

beoordeling van de financiële positie van de gemeente betrokken worden. De tabel met de financiële kengetallen en de toelichting daarop is in onderdeel 2.2 opgenomen.

Naast de kengetallen wordt in deze paragraaf in onderdeel 2.3 het risicoprofiel opgenomen. In dit onderdeel wordt ook de weerstandscapaciteit beschreven en de ratio weerstandsvermogen bepaald.

2.2. Kengetallen

Kengetal	Jaarrekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Netto schuldquote	27%	65%	67%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	23%	61%	64%
Solvabiliteitsratio	69%	58%	55%
Kengetal grondexploitatie	12%	11%	11%
Structurele exploitatieruimte	8%	5%	1%
Belastingcapaciteit	113%	102%	109%

In de bovenstaande tabel zijn de kengetallen samengevat weergegeven. De kengetallen hebben we beoordeeld aan de hand van de in de VNG uitgave “Houdbare Gemeentefinanciën” opgenomen normeringen. In deze uitgave wordt een beoordeling van de kengetallen in relatie tot de financiële positie van de gemeente aanbevolen.

Dat hebben wij hieronder summier gedaan. Voor een uitgebreidere beoordeling wachten wij de ontwikkelingen af. Hierbij valt te denken aan vergelijking met andere gemeenten, normeringen door provincie Overijssel en ervaringscijfers over meerdere jaren.

Netto schuldquote / netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Om inzicht te krijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

De vaste schulden van de gemeente nemen op begrotingsbasis vanaf 2018 toe omdat diverse (flinke) investeringen niet met eigen middelen kunnen worden gefinancierd maar met een aangetrokken geldlening. Deze toename van de vaste schuld (met name van 2017 naar 2018) resulteert in een stijging van de netto schuldquote.

Netto schuldquote						
Hoe lager, hoe beter 	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Vaste schulden +	27.318.144	44.757.048	46.771.583	47.980.055	47.894.537	45.602.764
Netto vlottende schulden +	5.881.942	6.000.000	6.000.000	6.000.000	6.000.000	6.000.000
Overlopende passiva +	3.650.963	3.660.000	3.060.000	3.060.000	3.060.000	3.060.000
Totaal FVA (art 36. onderdelen d, e en f) -	1.243.858	951.564	659.270	366.976	74.692	74.692
Uitzettingen rentetyp.looptijd < 1 jaar -	10.610.691	1.462.852	1.854.648	1.854.908	1.855.168	1.655.421
Liquide middelen -	857.687	-	-	-	-	-
Overlopende activa -	2.363.142	2.200.000	1.200.000	1.200.000	1.200.000	1.400.000
Saldo =	21.775.672	49.802.631	52.117.665	53.618.171	53.824.677	51.532.651
Totaal Baten /	81.269.000	76.482.281	77.649.664	77.511.165	77.816.954	77.947.312
Netto schuldquote	27%	65%	67%	69%	69%	66%

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen						
Hoe lager, hoe beter 	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Vaste schulden +	27.318.144	44.757.048	46.771.583	47.980.055	47.894.537	45.602.764
Netto vlottende schulden +	5.881.942	6.000.000	6.000.000	6.000.000	6.000.000	6.000.000
Overlopende passiva +	3.650.963	3.660.000	3.060.000	3.060.000	3.060.000	3.060.000
Totaal FVA (art 36. onderdelen b, c, d, e en f) -	4.722.872	4.339.353	2.973.916	2.589.655	2.207.357	2.121.557
Uitzettingen rentetyp.looptijd < 1 jaar -	10.610.691	1.462.852	1.854.648	1.854.908	1.855.168	1.655.421
Liquide middelen -	857.687	-	-	-	-	-
Overlopende activa -	2.363.142	2.200.000	1.200.000	1.200.000	1.200.000	1.400.000
Saldo =	18.296.657	46.414.842	49.803.020	51.395.492	51.692.012	49.485.786
Totaal Baten /	81.269.000	76.482.281	77.649.664	77.511.165	77.816.954	77.947.312
Netto schuldquote	23%	61%	64%	66%	66%	63%

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het feit dat de reserves van de gemeente de afgelopen jaren flink zijn aangesproken, in combinatie met de stijging van het vreemd vermogen, heeft geleid tot een daling van de solvabiliteit.

Solvabiliteitsratio						
Hoe hoger, hoe beter 	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Eigen vermogen +	93.073.535	80.111.903	74.955.488	71.457.533	67.954.513	65.543.625
Totaal vermogen /	135.052.571	139.297.896	135.486.016	133.409.223	130.026.473	125.507.474
	69%	58%	55%	54%	52%	52%

Grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. Indien gemeenten of provincies leningen hebben afgesloten om grond te kopen voor een (toekomstige) woningbouwproject hebben zij een schuld. Bij de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost wanneer het project wordt uitgevoerd. Van de opbrengst van de woningen kan immers de schuld worden afgelost. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Dit percentage is de afgelopen jaren redelijk constant gebleken.

Grondexploitatie						
Hoe lager, hoe beter 	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
NIEG (Niet In Exploitatie Genomen gronden) +	1.352.104	4.490.147	4.490.147	4.490.147	4.490.147	4.490.147
In Exploitatie Genomen gronden +	8.560.987	4.060.140	4.060.140	4.060.140	4.060.140	4.060.140
Totaal baten /	81.269.000	76.482.281	77.649.664	77.511.165	77.816.954	77.947.312
	12%	11%	11%	11%	11%	11%

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de opbrengsten uit de onroerende zaakbelasting OZB. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is. Daarbij wordt het saldo van de structurele baten en lasten (inclusief structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves) gedeeld door de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken.

Structurele exploitatieruimte						
Hoe hoger, hoe beter 	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Totaal structurele lasten -	77.480.486	80.352.077	80.973.366	80.573.394	80.393.243	80.390.771
Totaal structurele baten +	80.415.054	80.824.973	79.670.852	80.126.618	80.422.990	80.533.373
Structurele toevoeging aan reserves -	1.535.907	1.605.755	485.601	498.312	478.830	459.173
Structurele onttrekkingen aan reserves +	5.098.483	5.309.439	2.641.188	2.635.453	2.626.036	2.606.061
Saldo =	6.497.144	4.176.580	853.073	1.690.365	2.176.953	2.289.490
Totaal baten /	81.269.000	76.482.281	77.649.664	77.511.165	77.816.954	77.947.312
	8%	5%	1%	2%	3%	3%

Belastingcapaciteit

De OZB en de opcenten zijn voor gemeenten respectievelijk provincies de belangrijkste eigen belastinginkomsten. De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen en of ruimte is voor nieuw beleid.

Belastingcapaciteit						
Hoe lager, hoe beter 	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
OZB lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ waarde +	269	266	271	271	271	271
Rioolheffing voor gezin +	311	286	286	311	311	311
Afvalstoffenheffing voor gezin +	240	223	229	229	229	229
Eventuele heffingskorting voor gezin -	-	-	-	-	-	-
Totaal woonlasten voor gezin =	819	775	786	811	811	811
Landelijk gem. woonlasten meerpers. t-1 /	723	723	721	721	721	721
	113%	107%	109%	112%	112%	112%

2.3 Risicoprofiel

In de door de gemeenteraad vastgesteld Nota risicomanagement 2015 is omschreven hoe onze gemeente omgaat met risico's, de bepaling van de weerstandscapaciteit en de ratio weerstandsvermogen.

In overeenstemming met deze nota zijn de risico's in kaart gebracht. Daarbij zijn de onderscheiden risico's onderverdeeld in 4 risicocategorieën: strategische risico's, marktrisico's, schaderisico's en operationele risico's. Binnen het totaal van deze risico's zijn 13 risicosoorten onderscheiden. Deze bestaan elk uit 1 of meerdere dossiers.

Per dossier is het risico beoordeeld. Daarbij wordt de netto omvang van het risico ingeschat. Dit wordt gedaan door de kans, dat een risico zich ook daadwerkelijk gaat voordoen, te vermenigvuldigen met het gevolg van het risico.

Bij het inschatten van deze kans worden 3 categorieën gehanteerd, namelijk 25%, 50% en 75%. In enkele gevallen is de omvang bepaald door gedifferentieerde percentages te gebruiken, voor bepaalde aspecten die betrekking hebben op een

risico. In de tabel is dit in de kolom kans aangegeven met G%.

Voor de bepaling van het gevolg van een risico wordt de omvang van de gevolgschade van een risico ingeschat. Indien er al bestaande maatregelen zijn, zoals een voorziening die is getroffen of een verzekering die geldt, dan wordt hier rekening mee gehouden.

Ontwikkelingen

Ten opzichte van het laatst vastgestelde risicoprofiel, opgenomen in het jaarverslag 2017, hebben zich enkele ontwikkelingen voor gedaan. De belangrijkste ontwikkelingen zijn (zie ook de tabel op de volgende pagina's) hieronder beschreven.

Nr 2.1 Taakstellingen

In de programmabegroting 2019 wordt de eerder voorziene ombuiging in het sociaal domein vergroot. Het risico bestaat dat het niet mogelijk zal blijken deze ombuiging geheel te realiseren.

Nr. 2.2 Realisatie bestuurlijke projecten

De risico's van de projecten zijn geactualiseerd. Bij het project bodemsanering Gijmink is het risico ontstaan dat de uitgaven voor de koppelpilot

250.000) niet gedekt kunnen worden uit het projectbudget.

Voor de Integrale kindcentra is het risico ongewijzigd gelaten. Wel dient het college nog een standpunt in te nemen rondom de gestegen bouwkosten.

Nr. 3.5 Zenkeldamshoek

In perspectiefnota grondexploitatie 2019 is aangegeven dat het risico op deze ontwikkeling is gestegen.

Nr. 3.16 AVG

Vanaf 1 januari 2016 is het wettelijk verplicht datalekken te melden aan de Autoriteit Persoonsgegevens. In de Algemene Verordening gegevensbescherming is bepaald dat de verantwoordelijke bij een datalek boeteplichtig kan zijn. De boetes kunnen oplopen tot € 2 miljoen. Ook kunnen we geconfronteerd worden met schadeclaims van burgers of kosten om datalekken te verhelpen. Wij hebben de afgelopen periode diverse maatregelen getroffen om de kans op datalekken te verkleinen. Voor het risico is een bedrag van € 250.000 in het risico-overzicht opgenomen.

Omvang risico's

De omvang van de gekwantificeerde risico's (exclusief grondexploitatie) wordt als volgt ingeschat:

Strategische risico's:	c.a.	€ 2.788.000
Marktrisico's:	c.a.	€ 1.073.750
Schade risico's:	c.a.	€ 72.500
<u>Operationele risico's:</u>	<u>c.a.</u>	<u>€ 750.000</u>
Totaal risico's:	c.a.	€ 4.684.250

De omvang van de gekwantificeerde risico's betreffende de gemeentelijke grondexploitatie bedraagt circa € 1.493.084.

Omvang weerstandscapaciteit

Voor de bepaling van de weerstandscapaciteit richten we ons op de stand van eind 2022, omdat op die manier rekening wordt gehouden met de onttrekkingen c.q. toevoegingen die in de meerjarenbegroting worden voorzien. Hierdoor ontstaat een zo reëel mogelijk beeld.

Het totaal van de weerstandscapaciteit is ultimo 2022 circa € 4,8 miljoen (Algemene reserve € 4,8 miljoen en Reserve majeure projecten € 0) .

De reserve grondexploitaties heeft in de perspectiefnota een omvang van circa € 2,16 miljoen. In deze programmabegroting 2019 wordt als dekkingsmaatregel de reserve grondexploitatie afgeroomd met € 660.000. Deze reserve daalt hierdoor naar ca € 1,5 miljoen.

Ratio weerstandsvermogen

De ratio weerstandsvermogen algemeen komt uit op een ratio van 1,0 (€ 4,80 miljoen/ € 4,68 miljoen).

De ratio weerstandsvermogen grondexploitaties komt uit op een ratio van 1,0 (€ 1,5 /€ 1,49 miljoen).

Risicoprofiel

In de tabel op de volgende pagina is het risicoprofiel van de gemeente Hof van Twente weergegeven. De cursieve risico's vervallen. De bedragen tussen haakjes (in het blauw) betreffen de bedragen uit het jaarverslag 2017.

Strategische Risico's					
Nr.	Risicosoorten	Dossiers	Kans	Netto omvang risico	Toelichting
1	RIJKSBEZUINIGINGEN/ NIEUWE WETGEVING	De uitkering uit het Gemeentefonds wordt beïnvloed door meerdere ontwikkelingen, o.a. door: 1.1 Kortingen op uitkering gemeentefonds 1.2 Herijking verdeelmaatstaven gemeentefonds 1.3 Kortingen op specifieke uitkeringen	50%	€ 690.000 (Jaarverslag 2017: € 600.000)	
2	BESTUURLIJKE DOELEN	2.1 Taakstellingen worden niet gerealiseerd. ¹²	75%	€ 472.500 (Jaarverslag 2017: € 0)	Vanaf 1 januari 2019 geldt een oplopende taakstelling binnen het Sociaal Domein. Het risico bestaat dat deze taakstelling niet geheel wordt gehaald.
		2.2 Realisatie bestuurlijke projecten ¹³	G%	€ 987.500 (Jaarverslag 2017: €952.000)	
3	VERBONDEN PARTIJEN	3.1 Regio Twente (2% van € 1.700.000)	50%	€ 17.000 (Jaarverslag 2017: € 15.000)	(Re-) actief volgen verbonden partijen
		3.2 Veiligheidsregio Twente (2% van € 2.400.000)	50%	€ 24.000 (Jaarverslag 2017: € 25.000)	(Re-) actief volgen verbonden partijen
		3.5 Zenkeldamshoek	25%	€ 447.000 (Jaarverslag 2017: €447.650)	(Re-) actief volgen verbonden partijen
		3.6 Overige aandeelhoudersschappen	25%	€ 150.000 (Jaarverslag 2017: € 157.500)	(Re-) actief volgen verbonden partijen
4	KRIMP	4.1 Op de lange termijn zal het voorzieningen/ accommodatie niveau onder druk komen te staan	p.m.	p.m.	Continu beleid evalueren en bijstellen.
Subtotaal Strategische risico's				€ 2.788.000	

¹² De omvang wordt bepaald o.b.v. de openstaande taakstellingen van de afgelopen jaren en worden gemonitord d.m.v. een bezuinigingsmonitor.

¹³ Op basis van de projectrapportages van de bestuurlijke projecten wordt een inschatting gemaakt van de netto omvang van de risico's.

Marktrisico's					
Nr.	Risicosoorten	Dossiers	Kans	Netto omvang risico	Toelichting
5	GROND- EXPLOITATIES	5.1 MvA (voorheen NIEGG)	G%	€ 1.171.584 (Jaarverslag 2017: € 1.171.584)	Zie paragraaf grondbeleid en perspectiefnota
		5.2 Gronden in exploitatie	G%	€ 321.500 (Jaarverslag 2017: € 382.947)	
Totaal risico's grondexploitaties				€ 1.493.084	
6	RENTE/ TREASURY	6.1 Beleggingen/ uitzetting/aantrekken gelden.	50%	€ 55.000 (Jaarverslag 2017: € 55.000)	Gemeente loopt risico op ontwikkelingen marktrente over bedrag financieringsbehoefte.
		6.2 Verstrekte leningen aan verenigingen en stichtingen.	25%	€ 50.000 (Jaarverslag 2017: € 50.000)	Periodiek evalueren
		6.3 Gegarandeerde leningen.	25%	€ 135.000 (Jaarverslag 2017: € 145.000)	Periodiek evalueren
7	ECONOMISCHE RECESSIE	7.1 Dalende inkomsten bouwleges.	25%	€ 12.500 (Jaarverslag 2017: € 12.500)	Sturen op opbrengsten
8	OPENEINDE REGLINGEN	8.1 Participatiewet (uitkeringen levensonderhoud):	25%	€ 155.000 (Jaarverslag 2017: € 150.000)	Er is een risico van volumegroei.
		8.2 Participatiebudget , onderdeel: - reïntegratiekosten - wsw	50%	€ 500.000 (Jaarverslag 2017: €500.000)	Er is een risico van volumegroei.
		8.3 WMO			
		8.4 Jeugdwet			
		8.5 Bijzondere bijstand	50%	€ 50.000 (Jaarverslag 2017: € 50.000)	Er kan een stijging van het aantal aanvragen ontstaan tgv extra intensivering bij de uitvoering van het armoedebeleid
		8.6 Toename gebruik minimabeleid	50%	€ 50.000 (Jaarverslag 2017: € 50.000)	Er kan een stijging van het aantal aanvragen ontstaan tgv stimuleringsmaatregelen om het niet-gebruik van regelingen tegen te gaan
		8.7 Stijging kosten Bijstands Besluit Zelfstandigen	50%	€ 25.000 (Jaarverslag 2017: €25.000)	
		8.8 Stijging opvang statushouders.	25%	€ 25.000 (Jaarverslag 2017: € 37.500)	Het aantal statushouders stabiliseert zich. Wel zijn daarvoor hogere budgetten nodig
		8.9 Leerlingenvervoer.	25%	€ 11.250 (Jaarverslag 2017: € 11.250)	Er wordt gerekend met 5% volumegroei.
		8.10 Toename aantal lijkbezorgingen van gemeentewegen	50%	€ 5.000 (Jaarverslag 2017: €5.000)	
Subtotaal marktrisico's (exclusief grondexploitaties)				€ 1.073.750	

Schade Risico's					
Nr.	Risicosoorten	Dossiers	Kans	Netto omvang risico	Maatregelen
9	ASBEST- VERONTREINIGING	9.1 Sanering bodemverontreiniging	Nb	Uit ervaringen van de afgelopen 8 jaar blijken de gemeentelijke lasten van onverwachte saneringen/uitvoering asbestconvenanten binnen het beschikbare budget te blijven.	Projectbudget
10	FRAUDE		Nb	Risico en omvang wordt laag ingeschat.	Hiervoor is een verzekering ingesteld.
11	EIGENDOM	11.1 Brand-, storm-, fraude- en diefstal	Nb	Risico en omvang worden laag ingeschat i.v.m. dekking door verzekeringen.	- Verzekeringen - Hufterproof investeren - Watermanagement - Meerderjarige onderhoudsplannen
12	CONTRACTUELE VERPLICHTINGEN/ AANSPRAKELIJK- HEIDSTELLINGEN	12. 1 Aansprakelijkheidstellingen/nadeelcompensatie	G%	€ 72.500 (Jaarverslag 2017: € 12.500)	Nadeelcompensatie sanering verkeerslawaaai Molenstraat 25% van 40.000= 10.000 dekking middels subsidie inkomsten mogelijk. We zijn verzekerd voor aansprakelijkheidstelling, maar er is sprake van een eigen risico variërend van € 250-500 Voor dit eigen risico en eventuele overige kosten reserveren we een bedrag van € 12.500. Ook is er een kans op aansprakelijkheidstellingen als er onvoldoende onderhoud aan bomen wordt gepleegd.. Visual Tree Assessment (VTA), is een manier om gebreken tijdig te constateren en aan de wettelijke zorgplicht te voldoen. Voor aansprakelijkheidsstellingen rondom een complexe vergunningprocedure reserveren we € 50.000.
Subtotaal schade risico's				€ 72.500	

Operationele Risico's				
Nr.	Risicosoorten	Dossiers	Maatregelen	Omvang Risico
13	BEDRIJFS- VOERING	13.1 Rechtmatigheid legesheffing	- Interne controle/ VIC/ - Functiescheiding - Procesbeschrijvingen.	€ 500.000 (Jaarverslag 2017: € 500.000)
		13.2 Debiteurenbeheer		
		13.3 Verplichte betaling dwangsommen bij niet tijdig beslissen.		
		13.4 Oninbare vorderingen		
		13.5 Vergoedingen bijzondere begraafplaatsen	- Er zijn inmiddels middelen gereserveerd voor structurele oplossing van het risico stroomuitval en storing. - Beveiliging van website en versleuteling bij versturen van vertrouwelijke gegevens	
		13.6 Stroomuitval, storing, hacken computersysteem		
		13.7 Wegvallen medewerkers op kwetsbare posities	- Afspraken taakoverdracht - formaliseren vervangingsmaatregelen	
		13.8 fouten	- Interne controle/ VIC/ functiescheiding - Procesbeschrijvingen - Regionale samenwerking	
		13.9 Toename loonkosten (Fuwa, premiestijging)	- Jaarlijks doorrekenen prijzen in tarieven leges - Periodieke rapportage - Budgetbeheer - Mobiliteitsbeleid	
		13.10 Stijging kosten door marktontwikkelingen	- Voordelen gezamenlijk inkopen	
		13.11 Langdurige uitval ziekte (door o.a. Agressie burgers, werkdruk, niet optimale werkplek)	- VCA certificering - Opleiding agressie en geweld - RIE - Aanpassing werkplekken aan arbo-eisen	
		13.12 Niet afdragen van belasting waar dat wel had moeten (Loonheffing, BTW)	Horizontaal toezicht	
		13.13 Extra personeel door o.a. herindicaties	Opgevangen met reserves (o.a. reserve transities)	
		13.14 Beëindiging huurcontracten gemeentehuis en niet opnieuw kunnen verhuren.	Contracten lopen nog enkele jaren. Continue contact met huurders.	
13.15 Risico Niet Actief Beveiligde Overwegen	Afhankelijk van besluitvorming			
13.16 Risico's AVG	Voor boetes en schadeclaims rondom de Algemene Verordening	€ 250.000 Jaarverslag 2017: € 0)		
Subtotaal operationele risico's (vast bedrag)			€ 750.000	

Specificatie reserves in relatie tot de weerstandscapaciteit

(bedragen x € 1.000)

bedragen x € 1.000

Algemene Reserve	Rek. 2017	2018	2019	2020	2021	2022
Stand per 1 januari	7.819	10.477	5.839	5.219	4.802	4.802
Saldo onttrekkingen en toevoegingen	2.658	-4.639	-620	-417	0	0
Stand per 31 december	10.477	5.839	5.219	4.802	4.802	4.802
Totaal risico's conform berekening weerstandsvermogen	3.801	4.684	4.684	4.684	4.684	4.684
Nader te besteden	6.676	1.154	534	118	118	118

bedragen x € 1.000

Reserve Majeure Projecten	Rek. 2017	2018	2019	2020	2021	2022
Stand per 1 januari	2.338	3.612	-1.915	14	5	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen	1.274	-5.527	1.930	-10	-5	0
Stand per 31 december	3.612	-1.915	14	5	0	0

bedragen x € 1.000

Reserve Grondexploitatie	Rek. 2017	2018	2019	2020	2021	2022
Stand per 1 januari	2.114	2.658	2.158	1.493	1.493	1.493
Saldo onttrekkingen en toevoegingen	544	-500	-665	0	0	0
Stand per 31 december	2.658	2.158	1.493	1.493	1.493	1.493
Totaal risico's conform berekening weerstandsvermogen	1.555	1.323	1.493	1.493	1.493	1.493
Nader te besteden	1.104	835	0	0	0	0